

ЗАВДАННЯ ВИКЛАДАЧА - ВИХОВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ У СТУДЕНТСЬКІЙ МОЛОДІ НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СПОРТУ

Охріменко О.В., Верещагіна О.П.

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Анотація. В даній статті досліджується роль фізичної культури у вихованні моральних якостей та визначається роль викладача у формуванні моральної особистості студента. Фізичне виховання є одним із складових елементів гармонійно розвинутої особистості. Воно створює фундамент для формування особистісних якостей, коректує емоціональний стан молоді, їх життєву позицію. Фізичне виховання допомагає досягти молоді необхідні загальнолюдські істини. Викладач фізичного виховання повинен відчувати радість життя, любити своїх ближніх.

Ключові слова: виховання, мораль, якості, особистість, студент

Аннотация. Охрименко А.В., Верещагина Е.П. **Задача преподавателя – воспитание моральных качеств студенческой молодежи на занятиях по физической культуре и спорту.** В данной статье исследуется роль физической культуры в воспитании моральных качеств и определяется роль преподавателя в формировании моральной личности студента. Физическое воспитание является одним из составных элементов гармонично развитой личности. Оно создает фундамент для формирования личностных качеств, корректирует эмоциональное состояние молодежи, их жизненную позицию. Физическое воспитание помогает постигать молодежи необходимые общечеловеческие истины. Преподаватель физического воспитания должен ощущать радость жизни, любить своих ближних.

Ключевые слова: воспитание, мораль, качества, личность, студент

Annotation. Okhrimenko A.V., Vereshchagina O.P. **A task of teacher is education of moral qualities of student young people on employments on a physical culture and sport.** In the article the role of physical culture in the education of the personal moral qualities is probed and the role of teacher in the formation of the moral personality of the student is determined. Physical training is one of components is harmonic the developed person. It frames the base to formation of personal qualities, adjusts an emotional state of youth, their zoetic position. Physical training helps to comprehend youth necessary universal trues. The teacher of physical training should feel pleasure of life, like short-range.

Key words: education, moral, qualities, personality, student.

Вступ.

Основне завдання фізичного виховання – виховати гармонійно розвинуту особу, таким чином, на заняттях з фізичного виховання слід приділяти належну увагу як фізичному, так і моральному розвитку особи, а оскільки у наш час велика увага приділяється розвитку рухових навиків поряд з фізичними якостями людини, то в даному дослідженні ми розглядаємо виховання моральних якостей особи як невід'ємну складову виховного процесу на заняттях фізичної культури.

Виховання – процес незвичайно складний, багатобічний і в той же час комплексний. Іншими словами, багаточисельні сторони виховання повинні формуватися одночасно в тісному взаємозв'язку і взаємообумовленості. Фізичне виховання, як органічна частка культури, вирішуючи свої специфічні завдання, одночасно в той або іншій мірі впливає на всі сторони виховання особистості, і перш за все на виховання духовних і моральних якостей.

Як стверджує Приходько В.В.: «Одним з основних видів виховання, яка формує особистість, є фізична культура або фізичне виховання» [8]. Поняття «Фізичне виховання», виходить від спільного поняття «виховання». Це означає, що, як і виховання в цілому, фізичним вихованням є процес рішення конкретних виховно-освітніх завдань, які характеризуються всіма спільними ознаками педагогічного процесу (координаційна роль педагога-фахівця, організація діяльності відповідно до педагогічних принципів і т.д.), або здійснюються в порядку самовиховання [5].

Фізичне виховання є найважливішим елементом в системі виховання молоді. У цьому аспекті фізичне виховання є освітньо-виховний процес і характеризується принципами, властивими педагогічному процесу.

Назріває ситуація, коли суспільство захоче виміряти ту якість освітніх послуг, яка гарантується освітніми установами.

Об'єктивно оцінити роль викладача можливо лише на основі дослідження об'єктивних критеріїв і його сутнісних характеристик.

В даній час велика увага приділяється вивченню проблеми формування моральних якостей особистості підлітка і вплив педагога фізичної культури на його світогляд. Професіоналізація фізичної освіти приводить до того, що гуманістичні початки втрачають свої провідні позиції в цій сфері. Тому, кажучи про людський чинник, необхідно враховувати потреби і здібності людини, мотиви його поведінки, його інтереси і творчі можливості, інтелект, емоції, волю і характер [6].

Роль педагога фізичного виховання у формуванні моральних якостей молоді розглядається як в педагогічній практиці, так і в наукових дослідженнях, зокрема, в роботах Старковської В.Л. [9], Змановського Ю.Ф. [2], Орехової Т.Ф. [6] і ін.

Ця проблема знайшла своє широке віддзеркалення в статтях, що стосуються здоров'я і фізичного виховання [1]. Автори статей аналізують, систематизують і оцінюють різні спроби рішення питання виховання особистих якостей молоді, знайомлять читача з основними ідеями гуманізації і духовності сучасного фізичного виховання.

Робота виконана за планом НДР Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
Формулювання цілей роботи

Мета даної статті – проаналізувати роль фізичної культури в вихованні моральних якостей особистості, та визначити роль викладача у формуванні моральної особистості студента

Результати дослідження.

Фізична культура як відомо, є першим і основним видом культури яка формує людину. Вона тісно пов'язана з багатьма галузями людської діяльності, тому грає важливу роль у формуванні здорового покоління з властивими йому біологічними і соціальними функціями, сприяє фізичному і моральному розвитку особистості.

У ст. 1 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» мовиться: «Фізична культура – складова частина спільної культури людства, яка направлена на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, морально-вольових і інтелектуальних здібностей людини з метою гармонійного формування особи». Будучи вагомою складовою спільної культури суспільства, вона виконує ряд важливих соціальних функцій: оздоровлення, рекреацію, пізнання, виховання, творчість, спілкування, консолідацію соціальну, мобільність і так далі - в цьому і лежить особливість феномену фізичного виховання, що об'єднує соціальне і біологічне в людині [10].

Характерною ж особливістю фізичного виховання є те, що цей процес направлений на:

1. Формування і розвиток рухових навиків поряд з фізичними якостями людини (сила, витривалість, швидкість, гнучкість і ін.), сукупність яких визначає його фізичну працездатність.

2. Розвиток духовно-моральних цінностей.

3. Формування ціннісних орієнтацій особи [4].

Також слід зазначити, що фізична культура покликана зіграти важливу роль і в гуманізації вищої освіти:

1. Заняття фізичною культурою не лише розширюють діапазон рухової активності студентів але і направлені на досягнення фізичного вдосконалення, що і є одним з умов плідної фізичної діяльності.

2. Фізичне виховання сприяє вихованню ініціативності, відповідальності, колективізму, почуття обов'язку.

3. Фізичне виховання надає широкі можливості для формування активної діяльності особи, для реалізації її інтересів і прав, для виявлення і розвитку здібностей і обдарованості студентів для навчання суспільній культурі і майбутнього фахівця, підвищення його морального потенціалу [1].

Таким чином, очевидно, що сучасна орієнтація фізичного виховання має бути направлена не лише на зміцнення здоров'я, розвиток і підтримку фізичних якостей і можливостей організму, але і на ціннісні орієнтації, загальнокультурну інтелектуальну і емоційну діяльність індивідуума.

Слід зазначити, що особливістю фізичної культури є взаємозв'язок фізичного і етичного розвитку. Не можна скласти повне уявлення про фізичне виховання, не виділяючи в ній активної, творчої діяльності. Просте підвищення фізичної підготовленості само по собі, автоматично не забезпечує високий рівень культури. Основне ж завдання виховання нами бачиться в цілісному опануванні знань, необхідних для духовного життя людини. У цьому якраз і полягає, на наш погляд, поворот від вирішення приватних проблем фізичного виховання до вирішення актуальних проблем фізичної культури який полягає в органічному злитті морального і фізичного розвитку. І як стверджує Ляпін В.П: «Введення колективних форм занять істотно підвищує рівень спільної і естетичної культури студентів» [5], що ще раз доводить значущість занять по фізичній культурі у вихованні моральних якостей студентів.

Найважливішою ознакою професіоналізму педагога є його здатність, використовувати або інші форми, прийоми навчання і виховання студентів виражати до кожного з них своє особисте відношення.

Іншим важливим показником професійної культури педагога є використання ним різноманітних і варіюючих міжособових зв'язків для формування колективу.

Педагогічне спілкування педагога фізичного виховання передбачає уміння працювати як з колективом і спортивною групою студентів (на заняттях фізичної культури заняттях в спортивних секціях, змаганнях), так і з великими колективами при проведенні спортивно-масових заходів, днів здоров'я, спортивних свят і вечорів. Ці уміння формуються впродовж всієї роботи і містять навик спілкування із студентами, їх батьками, вищестоящими організаціями: органами народної освіти, департаментом по фізичній культурі і спорту. Основний зміст діяльності викладача фізичного виховання включає виконання певних функцій – навчальну, виховуючу, організуючу. Вони сприймаються в єдності і сприяють формуванню особистості студента.

Педагогічна діяльність – це професійна активність педагога, за допомогою різних дій вирішального завдання навчання і виховання молоді.

Сучасність пред'являє усе більш жорсткі і різносторонні вимоги до педагогічної діяльності. У діяльності викладача спілкування є не лише засобом педагогічної комунікації але і умовою професіоналізму в діяльності і джерелом розвитку особи викладача, а також засобом виховання учнів. Опанування основ професійно-педагогічного спілкування відбувається на індивідуально-творчому рівні. Треба ретельно вивчати і формувати власний стиль спілкування, вивчати окремого студента, спостерігати за його діями, фіксувати дані спостереження. Це допоможе здійснювати індивідуальний підхід до кожного.

Модернізація системи освіти зажадала корінної перебудови процесу навчання і виховання, у тому числі і фізичного виховання студентів. В даний час діяльність викладачів фізичного виховання заснована на вирішенні таких завдань, як виховання ціннісних орієнтацій на фізичне і духовне вдосконалення особи студента, закріплення потреби в регулярних заняттях фізичними вправами і вибраним видом спорту, виховання моральних і вольових якостей, формування гуманістичних стосунків і набуття досвіду спілкування між вихованцями і педагогами.

У сучасному суспільстві зростає роль моральних якостей. Рівень культури і духовності може безпосередньо впливати на спортивні результати, адже в спорті перемагають, як правило, яскраві індивідуальності, які володіють не лише видатними фізичними якостями, але і розвинутою психікою, інтелектом, що дозволяє їм вдумливо і творчо освоювати методику тренування, планувати свої виступи, психологічно налаштовуватися на змагання. Вже в самому понятті «Фізичне виховання» закладена єдність тілесних і духовних якостей особистості. Все більше відходить в минуле чисто механічний підхід до фізичного виховання і спорту як виключно тренуванню тіла. Спортсмен, що цікавиться лише спортом, навряд чи досягне видатних результатів.

Тому необхідний творчий пошук нових підходів, концептуальних шляхів і змістовних форм в роботі, які б формували духовні і моральні якості сучасної молоді.

Творча індивідуальність педагога – це вища характеристика його діяльності, як і всяка творчість, вона тісно пов'язана з його особистістю. Праця викладача складається з трьох компонентів педагогічна діяльність, педагогічне спілкування, особистість. Особистість – стрижневий чинник праці, визначає його професійну позицію в педагогічній діяльності і в педагогічному спілкуванні.

Відповідальна і творча праця викладача – це достовірно гуманні і демократичні взаємини зі своїми вихованцями, їх батьками, колегами. Викладач повинен відчувати, з ким він спілкується, і відповідно формувати моральні якості студента.

Слід завжди тверезо оцінювати дійсність, у тому числі і власні успіхи, щоб не впасти в манію величчя, не зазнатися після декількох успішних кроків викладацької діяльності, і невдачі, щоб, не опускаючи рук, зуміти подолати їх.

Діячів фізичного виховання чекає тривала і непроста боротьба за умі і серця молоді людини, за багатство і чистоту внутрішнього світу молодих. Через фізичне виховання студент вчиться бачити і відчувати себе і іншого, усвідомлює себе на цьому світі. Це час обробітку глибокої гуманності і моральності.

Висновки:

1. Окрім формування і розвитку рухових навиків поряд з фізичними якостями людини, а також окрім виховання ціннісних орієнтацій особистості, належна увага на заняттях з фізичного виховання приділяється духовному розвитку особистості.
2. Викладач фізичного виховання повинен бути добре знайомим з анатомо-фізіологічними особливостями вихованців, мати педагогічну освіту, а також повинен бути психологом, уміти бачити і підтримувати добрі прояви їх характеру, волі і поведінки.
3. Фізичне виховання являється одним із складових елементів гармонійно розвинутої особистості. Воно створює фундамент для формування особистісних якостей, коректується емоціональний стан молоді, їх життєву позицію. Фізичне виховання, разом з педагогами, допомагає досягти молоді необхідні загальнолюдські істини. Викладач фізичного виховання повинен відчувати радість життя, любити своїх ближніх і бути готовим працювати на них.

Подальші дослідження передбачається провести в напрямку вивчення інших проблем виховання моральних якостей у студентської молоді на заняттях з фізичної культури і спорту.

Література

1. Атаманов В.Д., Удовиченко Ю.К., Іванько Е.А. Гуманізація учебного процесса физического воспитания // Фізичне виховання – здоров'я студентів Матеріали науково-методичної конференції – Донецьк: ІПШ „Наука і освіта”, 2003. – 203 с.
2. Змановский Ю.Ф. Воспитаем детей здоровыми. / Ю.Ф. Змановский - М.: Медицина, 1989. – 125 с.
3. Изотина Д.Б. Физическое воспитание студентов // Фізичне виховання – здоров'я студентів Матеріали науково-методичної конференції – Донецьк: ІПШ „Наука і освіта”, 2003. – 203 с.
4. Лесгафт П.Ф. Избранные педагогические сочинения / П.Ф. Лесгафт – М.: Педагогика, 1988. – 398 с.
5. Ляпин В.П. Пути решения задач физического воспитания в ВУЗах // Фізичне виховання – здоров'я студентів Матеріали науково-методичної конференції – Донецьк: ІПШ „Наука і освіта”, 2003. – 203 с.
6. Орехова Т.Ф. Валеология как гуманистическая наука 21 века / Т.Ф. Орехова, Т.В. Кружилина // Начальная школа - 2000. – №5. - С. 72.
7. Перехрест А.Н., Стебляк Т.В. Фізична культура і спорт як особлива сфера життя людей та культури // Актуальные проблемы современного спорта. Региональные аспекты. Сборник научных работ научно-практической конференции «Молодая спортивная наука Донбасса» – Донецьк, 2002 – 348 с.
8. Приходько В.В., Кузьмінський В.П. Креативна валеологія. Концепція і педагогічна технологія формування студентів технічних і гуманітарних спеціальностей як будівничих власного здоров'я: Навч. посібник / Заг. ред. і передм. А.Г. Чічкова – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2004. – 230 с.
9. Старковская В.Л. 300 подвижных игр для оздоровления детей от 1 года до 14 лет. / В.Л. Старковская – М.: Новая школа, 1999. – 213 с.
10. Цільова комплексна програма «Фізичне виховання – здоров'я нації». Затверджено Наказом Президента України від 1 вересня 1997г.